

על השימוש במימד הרביעי

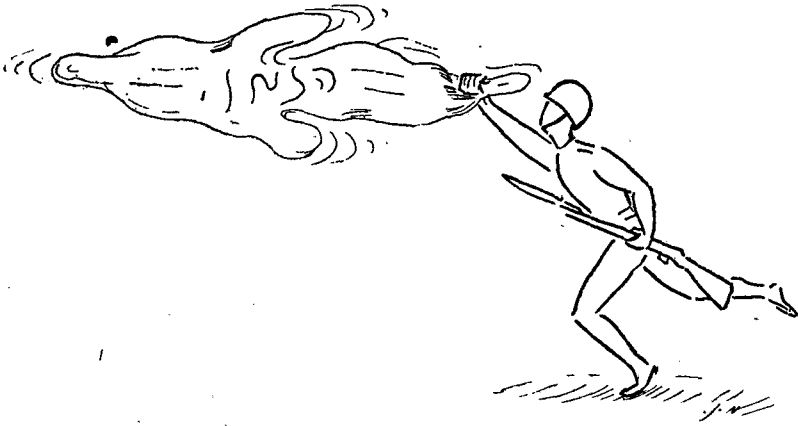
הממדים הם — אפשר לנוע אחורה וקדימה; ואילו המימד הרביעי — הזמן שחלף, יש לראותו כאבוד. לנוע אחורה אי אפשר. רק אחד, במובן־מה, הצליח כאן: יהושע. והכתוב ממחר להוסיף שמקרה כזה לא חזר מאז בקורות־הימים (יהושע, י', י"ג-י"ד). אין לנו אפשרות "לעצור שמש בגבעון, וירח בעמק אילון". אין כאן כל אפשרות לעשות "אחורה־פנה", או אפילו "במקום־דרוך". המימד הרביעי חולף — כאותם מים הזורמים בצדי סירה השטה במעלה־נהר. כאשר מתפתחת הלחימה שלא־לטובתנו — אי אפשר "להעמיד" את הזמן כדי לתקן את המעונת. כאשר נעשה משגה — אי אפשר "לחזור" כדי לטפל בו מחדש. במקרה הטוב ביותר, אפשר למנוע השגתו בעתיד. כיצד אפשר, אם־כן להשתמש בגור־רם־הזמן, אם כאלו הן תכונותיו? והן בעלי־הנסיון אומרים ששיא־המצביאות — באמנות השימוש בזמן. בחינה מעשית יותר תראה לנו שסוד השימוש בזמן טמון במושג "זמחה". כי מי שאינו יכול לנצל זמן לטובתו — יזמתו נראית לנו לקויה. ביטויים רבים מעידים על כך: — "יש לו חוש לראות־את־הנולד", "הכרחי לקיים את היוזמה בידינו, וכו'. החוש לראות את הנולד מסייע לרוצה להשתמש בזמן, לפי שממנו נובעות שלוש השפעות על דרך מחשבתנו ומעשינו בצבא, והן — הכנות־מראש, הערכת מצב ואימון. אנסה לעמוד על כל אחד מאלה בפני־עצמו. האמנות לראות את הנולד, השפעתה הגדולה ביותר מתבטאת ביסודיותו, בגמישותו ובעיתוין של ההכנות — הנחתת הכוח למסע־ההתקרבות באופן כזה שבשעת ההתקלות ימצא עדיף מן האויב. כי מסע־ההתקרבות מכריע הרבה יותר מעצם הקרב. אלה הם שלבים בתהליך־הלחימה, אשר בדרך כלל אינם מושפעים הרבה מפעולותיו של האויב. באשר למידת יכולתנו להשתמש בזמן, נהפוך־הוא — כושרנו להשתמש בזמן תלוי בשלב זה אך ורק בנו; במשמעת, ברמת התרגול והאימון, בעבודת־הצות ובראייה ברורה את המטרה. ראית המימד הרביעי מתחילה למעשה כאשר בוחנים את "הדרכים־הפתוחות", על־מנת לבחור בתכנית; ואנו אומרים שתכונות התכנית הן כאלו

למעשה, אין זה נכון לקרוא למימד הזמן "מימד רביעי"; כי הוא היה קיים, מלכתחילה, בצד המימד הראשון — אם לא לפניו; ובודאי היה קיים לפני שהמימד השלישי החל להשפיע עליך על הלחימה. הקורא בספר "במדבר", פרק ט"ז פסוק ל"א, יבין למה כונתי. "ויהי ככלותו לדבר... ותבקע הא־דמה אשר תחתיהם...". לא מימד־עומק כאן, ולא מימד־רוחב, אלא רק מימד הזמן.

אנסה לעמוד על שתי תכונות של המימד הרביעי — ולאחר מכן על אופן השימוש בו. לצורך זה אסתייע בסיפור פרשה שאירעה:

באחד התמרונים הימיים, שהיו למדינה אדירה ועתיקת־מסורת־ימית, התנגשו שתי אניות־משחית. הקברניט האשם הועמד לדין לפני בית־דין שהיה מורכב מאדמירלים ותיקי־שירות ומנוסים. לפני בית־דין זה, שחזהו של כל חבר בו עטור אותות־הצטיינות, הופיע קברניט צעיר, שלזכותו עמדו עשרים שנות שירות ללא־פגם. לאחר שהסביר מה קרה, ותיאר את שיקולו ופקודותיו, נדדינו בייניהם האדמירלים. יושב־הראש הקריא את סיכומם, בו פורש מה, לדעת בית־הדין, צריך היה הקברניט הנאשם לעשות. אח"כ השמיע את פסק־הדין — חייב. כאשר גשאל הקברניט הנאשם אם יש לו מה לומר, ענה: "כבוד בית־הדין, להקראת דעתו של בית־הדין, שהוא מנוסה ממני באשר לדרך אותה צריך הייתי לנקוט, הקשבתי 17 דקות. עלי היה לשקול, להחליט, לפקד ולבצע תוך 35 שניות". אין זה חשוב בעצם, לגבי ענייני כאן, מה היה בסופו־של־דבר גזר־הדין בו נסתים המשפט. הנאשם הציג את מגבלות השימוש במימד הרביעי, מבחינת הזמן העומד לרשותו של מפקד, והוכיח שאין המפקד יכול להיות חופשי ממגבלה זו. יתר־על־כן: הוא נמדד לפי כושרו להשיג מטרתו במציאות המגבלות הכרוכות במימד הרביעי.

אם נשוה את המימד הרביעי לממדים האחרים, כלומר — למימד־האורך, מימד־הרוחב ומימד־הגובה — הנוכל לראות במה שונה הוא מהם? בכל שלושת

„אותה השניה העוברת חיש ושתפיסתה מבטיחה את ההצלחה“

מפעיל — בין שזו אניה, או מטוס, או גודד טנקים, וכיוב"ז.

כושרה של יחידה להשתמש במימד-הזמן מת-בטא בכושרה להגיב מידי, הגבת-בוק, על פקודותיו של המפקד. היחידה היא העצמות, השרירים, אשר אומנו להשתמש בכלי-נשק; בתוכה עצורה „מה“ לומה ככדה“, עד שתפרוץ בכוא-העת. כושרה יהיה תלוי בכך עד כמה פיתח בה המפקד ע"י תרגול ואימון — אם אפשר, עד לשיא — את רגישותה ומהירות-תגובותיה לפקודותיו. כי אחרת, גם אם תהא היחידה מוכשרת ככות מאורגן, מתורגל ומאומן לפעולה בשדה-הקרב, יחסר לה הכושר של שימוש בזמן. תגובותיה, אשר צריך שתהיינה כאלו של רקיטה, תדמינה, במקרה הטוב ביותר, לאלו של פטיש — המחטיא את הסדן.

נדמה לי, שדברי יתבהרו יותר אם אניא לדוג-מה פקודה מפורסמת-מאוד, אשר הגיעה לשיא במי-צוי המושג של ניצול-הזמן. כונתי לפסוק ג', פרק א' בספר „בראשית“ — „ויאמר אלהים יהי אור, ויהי אור“.

לוח-ב.

שתודות להן צריך שיהיה בה כדי לענות על הדר-כים-הפתוחות-לאויב, צריך שתהיה גמישה עד כדי שאפשר יהיה להגיב גם על התפתחות שלא היתה צפויה-מראש, צריך שתהיה כזאת שביצועה, בכל שלביה, יאפשר לנו לקיים בכל-זמן ובכל-זמן את היזמה בידינו; וככל שהיזמה בידינו, הרי אנו מש-תמשים בזמן, אנו מכתיבים את התפתחות פני-הדברים, אנו משתמשים בזמן כמעט ללא-שותפים וללא-הפרעה, אנו אומרים כי לאויב „אבדה שליטה“, כלומר — תגובתו אינה עומדת בבחינת הזמנים ולכן משתבשת. ה ב ס י ס ליזמה הוא — „בעלות“ על הזמן, וניצולו. שיא השימוש-בזמן הוא בניצול נקודת-המפנה בקרב, אותה „השניה החולפת-חיש“ אשר תפיסתה היא המביאה את ההצלחה, זמי שאינו מצליח בכך נמצא „מפסיד“ את המימד-הרביעי, מאבד את ההזדמנות — העוברת לידי האויב. אסוד שנשכח את דבריו של אותו קברניט בעמדו לפני בית-הדין.

כושר-האישי של המפקד „להשתמש בזמן“ אינו רק אישי — יש לו שייכות לכל, לכושרו של אותו הגוף אשר עליו הוא מפקד, והכלים אשר אותו הגוף

על שיתוף-פעולה אויר-שריון

זאת, הם-הם המרחיבים ומעמיקים את התיקף וה-מרחב שבפני העזה ומקוריות בתפעול הכוחות עליהם יעמוד מכתב זה, ובפעולתם. יחד עם זה כונת ה„על“ היא להדגיש שבמכתב זה לא תובאנה לפני הקורא אלא מחשבות מספר.

לפני שאגש אל עצם הנושא, רואה אני לבחון

את המלה „על“ הוספתי להגדרת נושא של מכתב זה בשל רצוני לצמצמו; אחרת עלול הייתי להטעות את הקורא באשר להיקפו, כי הנושא מורכב הנו, בהיותו תלוי בגורמים טכניים, בגורמי אקלים וקרע — ובאויב. כל הגורמים האלה — הם המגדי-לים את ה„ערפל“, וה„בלתי-צפוי“, שבקרב; ועם